

«Talar» коммерциялық емес акционерлік қоғамы

«Бекітемін»

«Talar» КЕАҚ Президенті

_____ С. Құрманбекова

« _____ » _____ 2021 ж.

**Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарының
даму стратегиялық жоспарын әзірлеу туралы**

ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУЛЫҚ

Әзірлеушілер:

Тәтібеков С.М. - «Талар» КЕАҚ Вице-президентінің м.а

Боженов А.З. - «Талар» КЕАҚ Стратегиялық жоспарлау, талдау және ақпараттық технологияларды қолдау департаментінің бас менеджері

Түсенова С.С. - «Талар» КЕАҚ Стратегиялық жоспарлау, талдау және ақпараттық технологияларды қолдау департаментінің бас менеджері

Тлеубергенова А.Ж. - «Талар» КЕАҚ Стратегиялық жоспарлау, талдау және ақпараттық технологияларды қолдау департаментінің бас менеджері

Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарының даму стратегиялық жоспарын әзірлеуге арналған осы нұсқаулық Қазақстан Республикасының техникалық және кәсіптік орта білімнен кейінгі білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына әдістемелік көмек көрсету мақсатында әзірленген.

2021 жылғы 1 ақпандағы № 4 хаттамамен қаралып келісілді.

Мазмұны

Кіріспе	б. 4
Стратегиялық жоспарды әзірлеу және бекіту тәртібі	5
Стратегиялық жоспардың орындалуын бақылау	7
Пайдаланылған дерек көздерінің тізімі	7
Қолданбалар	8

Кіріспе

Бұл нұсқаулық Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2015 жылғы 27 ақпандағы «Акционері мемлекет болып табылатын ұлттық басқарушы холдингтердің, ұлттық холдингтердің, ұлттық компаниялардың даму стратегиялары мен даму жоспарларын әзірлеу, бекіту, сондай-ақ олардың іске асырылуын мониторингілеу және бағалау қағидаларын бекіту туралы» №149 бұйрығын және Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы 29 қарашадағы «Қазақстан Республикасында мемлекеттік жоспарлау жүйесін бекіту туралы» №790 қаулысын ескере отырып, және «Жас Маман» жобасының шетелдік серіктесі дайындаған даму жоспарлары негізінде әзірленген.

Нұсқаулықтың мақсаты - техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарының (бұдан әрі - ТЖКБ) даму стратегиялық жоспарын (бұдан әрі - Стратегиялық жоспар) әзірлеу бойынша басшылықты қамтамасыз ету.

Осы нұсқаулықта келесі түсініктер қолданылады:

тәуекел - ТЖКБ ұйымының дамуына ықтимал теріс әсер ететін факторлар және белгілі бір оқиғалардың дамуы оның қызметінің нашарлауына әкелуі мүмкін;

ТЖКБ ұйымының даму басымдықтары - ТЖКБ ұйымының даму бағыттары ең маңызды. Оған жету үшін педагогикалық және студенттік командалардың күш-жігерін шоғырландыру жоспарланып отыр;

SWOT талдау - ТЖКБ ұйымының әлеуметтік-экономикалық дамуының ішкі және сыртқы ортасының факторларын анықтаудан және оларды төрт категорияға бөлуден тұратын: күшті, әлсіз, мүмкіндіктер мен қауіптерден тұратын стратегиялық жоспарлау әдісі;

дамудың сыртқы факторлары - ТЖКБ ұйымының жұмысына айтарлықтай әсер ететін әлеуметтік-экономикалық құбылыстар мен процестер жиынтығы;

дамудың ішкі факторлары - білім беру ұйымының ресурстары, әлеуеті және бәсекеге қабілетті артықшылықтары, оның стратегиялық дамуын қамтамасыз ету;

Стратегиялық жоспарға түзетулер енгізу - қолданыстағы ішкі және сыртқы факторларды ескере отырып, оны іске асыру мерзімін сақтай отырып, Стратегиялық жоспарды өзгерту;

Стратегиялық жоспарды жаңарту - ішкі және сыртқы факторлардың өзгеруін ескере отырып, оның қолданылу мерзімін ұзарту және Стратегиялық жоспардың негізгі бөлімдерінің мазмұнын қайта қарау мақсатында Стратегиялық жоспарды өзгерту;

ресурстар - ТЖКБ ұйымын дамытуға бағытталған материалдық және материалдық емес активтер.

I. Стратегиялық жоспарды әзірлеу және бекіту тәртібі

Стратегиялық жоспар Қазақстан Республикасының стратегиялық және бағдарламалық құжаттарында белгіленген мақсаттар мен міндеттерге сәйкес жергілікті атқарушы органдармен, облыстардың, Нұр-Сұлтан, Алматы және Шымкент қалаларының білім басқармаларымен, жұмыс берушілермен және алқалы басқару органдармен (мысалы, консультативтік/ өндірістік/ қамқоршылар кеңесі) және ТжКБ ұйымдарының құрылтайшыларымен келісіледі.

Стратегиялық жоспар мемлекеттік жоспарлау құжаттарына сәйкес жасалған. Мемлекеттік жоспарлау жүйесінің құжаттары үш деңгейге бөлінеді.

Елдің ұзақ мерзімді даму пайымын айқындайтын түйінді басымдықтары мен бағдарлары бар құжаттар – Қазақстанның 2050 жылға дейінгі даму стратегиясы, Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейінгі стратегиялық даму жоспары, Елді аумақтық-кеңістікте дамытудың болжамды сұлбасы, Қазақстан Республикасының Ұлттық қауіпсіздік стратегиясы бірінші деңгейдегі құжаттарға жатады.

Қазақстан Республикасының, облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың экономикалық даму параметрлерін және мемлекеттің бес жылдық кезеңге арналған экономикалық саясатын айқындайтын, сондай-ақ салааралық және ведомствоаралық сипаттағы 5 жылға арналған әлеуметтік-экономикалық даму болжамы, кемінде 5 жылға арналған мемлекеттік бағдарламалар: Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020 - 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы, Қазақстан Республикасын индустриялық-инновациялық дамытудың 2020 – 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы, Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017 - 2021 жылдарға арналған «Еңбек» мемлекеттік бағдарламасы және «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы екінші деңгейдегі құжаттарға жатады.

Декомпозициялау негізінде Мемлекеттік жоспарлау жүйесінің бірінші және екінші деңгейдегі құжаттарына қол жеткізу жолдарын айқындайтын құжаттар – мемлекеттік органдардың 5 жылға арналған стратегиялық жоспарлары, аумақтарды дамытудың 5 жылға арналған бағдарламалары үшінші деңгейдегі құжаттарға жатады (*2-қосымша*).

Қазақстан Республикасының стратегиялық және бағдарламалық құжаттарын ескере отырып және оның стратегиялық бағыттарын, мақсаттары мен нәтижелік көрсеткіштерін айқындай отырып, бес жылдық кезеңге арналған стратегиялық жоспар әзірлеу ұсынылады.

ТжКБ ұйымының стратегиялық жоспары келесі бөлімдерден тұрады:

1) ТжКБ ұйымының ағымдағы жағдайын талдау (сыртқы және ішкі ортаны талдау):

- өңірлік ерекшеліктер, сонымен қатар, құқықтық, әлеуметтік-экономикалық, шаруашылық, демографиялық, технологиялық және басқа да аспектілерді ескере отырып ТжКБ ұйымының мақсаттарына қол жеткізуге әсер ететін фактілерді қамтитын сыртқы ортаны талдау;

- ТжКБ ұйымының қызметіндегі күшті және әлсіз жақтардың фактілерін қамтитын ішкі ортаны талдау.

Сондай-ақ ТжКБ ұйымының ағымдағы жағдайын талдау қазіргі және әлеуетті қатерлер мен тәуекелдерді талдауды және ұйымның мақсаттарына қол жеткізу үшін мүмкіндіктерді айқындауды SWOT-талдауды қамтиды.

2) миссия және пайымдауы, бұл ретте миссия ТжКБ ұйымының алдына қойған міндеттерге сәйкес келеді. Миссияны тұжырымдау кезінде ол келесі сұрақтарға жауап беруі керек екенін есте ұстаған жөн: *Кім үшін?* (білім алушылардың мақсатты тобы); *Не?* (білім беру бағдарламаларының мазмұны); *Қалай?* (білім беру бағдарламалары қалай жүзеге асырылады).

Пайымдау болжамды кезеңнің соңында ТжКБ ұйымы орындайтын функциялары тұрғысынан оның ұстанымдарын айқындайды. Миссия нақты құрамдас бөліктен басқа ТжКБ ұйымы өз жұмысында ұстанатын құндылықтарды бере алады.

3) қызметтің стратегиялық бағыттары, мақсаттары, қызметінің түйінді көрсеткіштері мен олар бойынша күтілетін нәтижелер.

Стратегиялық жоспар ТжКБ ұйымының қызметінің стратегиялық бағыттарын, мақсаттарын, міндеттерін, түйінді көрсеткіштері мен олардан күтілетін нәтижелерді көрсетеді (*3-қосымша*).

Қызметтің стратегиялық бағыттары миссияға сүйене отырып айқындалады. Әрбір стратегиялық бағыт үшін мақсаттар - жиынтығында ТжКБ ұйымының жалпы мақсаттарына қол жеткізуге алып келетін қызметтің нақты, өлшенетін бағдарлары әзірленуі тиіс.

Әрбір мақсатты іске асыру аясында міндеттер айқындалады және оларды іске асыру үшін қажетті және жеткілікті шарт болып табылатын іс-шаралар жоспарланады. Сондай-ақ әрбір мақсат бойынша ТжКБ ұйымының мақсатқа қол жеткізуі мен қызметінің стратегиялық бағыттары бағаланатын қызметінің 3-тен аспайтын түйінді көрсеткіштері әзірленеді. Әрбір стратегиялық бағыт үшін қойылған мақсаттарға қол жеткізу бойынша күтілетін нәтижелер сипатталады.

4) ТжКБ ұйымының тиімді жұмыс істеуі мақсатында, қызметтің стратегиялық бағыттары шеңберінде ықтимал тәуекелдерді, тәуекелдерді сипаттауды және олардың салдарларын, осы тәуекелдің алдын-алу бойынша іс-шараларды әзірлеуді және ол пайда болған жағдайда ұйымының ден қоюын қамтитын тәуекелдерді басқару жүйесін көздейді (*4-қосымша*).

Стратегиялық жоспарға толықтырулар мен өзгерістерді келесі жағдайларға байланысты енгізуге болады:

1) Қазақстан Республикасы Президентінің Қазақстан халқына елдегі жағдай және ішкі және сыртқы саясаттың негізгі бағыттары туралы Жолдауымен, сондай-ақ ТжКБ ұйымының қызметіне елеулі әсер ететін ішкі және сыртқы ортаның өзгеруімен байланысты;

2) мемлекеттік бағдарламаларды әзірлеу/өзектендіру, қандай да бір нормативтік құқықтық актілерге өзгерістер мен толықтырулар қабылдау / енгізу;

3) ТжКБ ұйымы қызметінің негізгі бағыттарының өзгеруі;

4) жұмыс берушілердің ұсыныстары;

5) ТжКБ ұйымын қайта құру;

б) стратегиялық жоспардың орындалуын бақылау нәтижелері.

II. Стратегиялық жоспардың орындалуын бақылау

Стратегиялық жоспардың іске асырылу мониторингісін ТЖКБ ұйымы дайындаған есеп негізінде жыл сайын алқалық басқару органдары (мысалы, консультациялық/ индустриялық/қамқоршылық кеңестер) жүргізеді. Мониторинг аясында өзін-өзі бағалау кезінде EQAVET дескрипторларының мазмұнын зерттеу ұсынылады. EQAVET сапаны басқару моделін «Жас Маман» жобасының шетелдік серіктесі Қазақстанда ТЖКБ-ны бағалауды өткізу кезінде қолданды.

Стратегиялық даму жоспарын іске асыру мониторинг есебі негізгі көрсеткіштерге қол жеткізу жөніндегі ақпаратты қамтиды. Мониторингтің нәтижелері бойынша алқалық басқару органдары ерікті түрде қорытынды дайындайды, ол облыстардың, Нұр-Сұлтан, Алматы және Шымкент қалаларының білім басқармаларына жіберіледі.

Облыстардың, Нұр-Сұлтан, Алматы, және Шымкент қалаларының білім басқармалары мониторинг негізінде ТЖКБ ұйымдарын одан әрі дамыту үшін басқарушылық шешімдер қабылдайды (мемлекеттік тапсырысты бөлу, оңтайландыру, көтермелеу және т.б. шешім).

III. Пайдаланылған дерек көздерінің тізімі

1. «Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік жоспарлау жүйесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы 29 қарашадағы № 790 қаулысы.

2. «Акционері мемлекет болып табылатын ұлттық басқарушы холдингтердің, ұлттық холдингтердің, ұлттық компаниялардың даму стратегиялары мен даму жоспарларын әзірлеу, бекіту, сондай-ақ олардың іске асырылуын мониторингілеу және бағалау қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2015 жылғы 27 ақпандағы №149 бұйрығы

3. «Жас Маман» жобасын іске асыруға қатысатын шетелдік серіктестің ұсыныстары <http://kasipkor.kz/?p=11113&lang=ru>

4. Сайт <https://www.eqavet.eu/EU-Quality-Assurance/For-VET-Providers>

Жоба ТЖКБ ұйымдастырудың стратегиялық жоспарының мазмұны

Кіріспе

1. Миссия және пайымдауы
2. Ағымдағы жағдайды талдау және тәуекелдерді басқару
  - 2.1. Сыртқы ортаны талдау
  - 2.2. Ішкі ортаны талдау
  - 2.3. Ұйым қызметіндегі күшті және әлсіз жақтарды талдау (SWOT)
3. Дамудың стратегиялық бағыттары: мақсаттары, міндеттері
4. Күтілетін нәтижелер
5. Ұйымның стратегиялық картасы
6. Ұйым қызметінің түйінді көрсеткіштері
7. Стратегиялық бағыттар аясында тәуекелдерді басқару жүйесі

ТЖКБ ұйымының стратегиялық картасы

Мемлекеттік жоспарлау жүйесінің бірінші деңгейдегі құжаты (бұдан әрі - МЖЖ)	Мемлекеттік жоспарлау жүйесінің екінші деңгейдегі құжаты	Мемлекеттік жоспарлау жүйесінің үшінші деңгейдегі құжаты	Компания қызметінің даму стратегиясында көзделген түйінді көрсеткіштері (ҚТК)
			көзделген түйінді көрсеткіш 1
			көзделген түйінді көрсеткіш 2
			көзделген түйінді көрсеткіш 3

Стратегиялық жоспарда белгіленген ТЖКБ ұйымы қызметінің түйінді көрсеткіштері

ҚТК (Қызметтің түйінді көрсеткіштері)	Өлшем бірлігі	2021	2022	2023	2024	2025
1	2	3	4	5	6	7

Стратегиялық бағыттар аясындағы тәуекелдерді басқару жүйесі

Р/р №	Мүмкін болатын қауіптер	Тәуекелдің сипаттамасы және олардың салдары	Тәуекелдің алдын алу шаралары	Тәуекел туындаған кезде компанияның жауабы
Қызметтің стратегиялық бағытына жете алмау қаупі 1. «Бағыттың атауы»				
1	2	3	4	5